

al

Különnyomat
A VESZPRÉM MEGYEI MŰZEUMOK KÖZLEMÉNYEI
16. kötetéből

PODLUSSANY ATTILA
EXAPIONFAJOK ELŐFORDULÁSA A BAKONY HEGYSÉGBEN
(Col., Apionidae III.)
VORKOMMEN VON EXAPION ARTEN IM BAKONY GEBIRGE
(Col., Apionidae III.)

Veszprém, 1981

1. táblázat:

Tápnövények	<i>Cytisus nigricans</i> L.	<i>Cytisus supinus</i> L.	<i>Genista tinctoria</i> L.
Exapion fajok	<i>Apion corniculatum</i> L.	<i>Apion formaneki</i> WAGNER <i>Apion elongatum</i> DESBROCHERS	<i>Apion formaneki</i> WAGNER <i>Apion difficile</i> HERBST
Fémfűrészek (Chalcidoidea)	<i>Torymus amoenus</i> BOH. (Torgmidae) <i>Habrocytus sequester</i> WALH. (Pteromalidae)	<i>Habrocytus sequester</i> WALH. (Pteromalidae)	<i>Eupelmus urozonus</i> DALM. (Eupelmidae) <i>Habrocytus sequester</i> WALH. (Pteromalidae)
Fűrészdarazsak (Ichneumonoidea)			<i>Triaspis flavipalpis</i> (WESMAEL) <i>Triaspis frolicola</i> (WESMAEL) <i>Triaspis obscurellus</i> (NEES) (Braconidae)

Az Exapionfajok rendszertani besorolása:

- rend – COLEOPTERA
alrend – RHYNCHOPHORA
főcsalád – CURCULIONOIDEA
család – APIONIDAE
alcsalád – APIONINAE
nem – APION HERBST, 1797
alnem – Exapion BEDEL, 1887
faj – *fuscirostre* (FABRICIUS, 1775)
difficile HERBST, 1797
corniculatum GERMAR, 1817
compactum DESBROCHERS, 1888
elongatum DESBROCHERS, 1891
formaneki WAGNER, 1929

Európában az *Exapion* alnemhez még 3 faj tartozik, melyek közül az *Apion hülfii* WAGNER balkáni faj, mely Erdélyben is megtalálható. Két nyugat-európai faj, az *Apion inexpectum* WAGNER és az *Apion ulicis* (FORSTER) előfordulása Magyarországon nem várható.

Határozókulcs az *Exapion* BEDEL alnem fajai felismerésének megkönnyítésére:

Az *Exapion* alnem fajaira jellemző, hogy ormányukon a csáptő fölött kétoldalt kisebb-nagyobb fogat viselnek. – A hímek középső és hátulsó lábain a lábfej első ízén alul lefelé irányuló erős tüskét viselnek. (Kivétel: Az *Apion compactum* DESBROCHERS és az *Apion formaneki* WAGNER hímjének lábfején alul nincsen tüske.) (1. ábra)

- 1 (6) Felületének pikkelyszerű szőrözete sűrű, majdnem teljesen elfedi a szárnyfedők alapszínét. Szőrözete barna és sárga színű. Szárnyfedőin hosszanti lefutású széles fehér vagy szürkésfehér szőrsáv látható. Lábai vörösek, a comb töve és csúcán kis folt, valamint lábfejei feketék.
- 2 (5) Teste tojás alakú, oldalt nem lapított.
- 3 (4) Fogai kicsik (1. ábra a). Ormánya gyengén hajlott, fekete, de gyakran vörösesbarna. Kis termetű, 1,9–2,2 mm.
compactum DESBROCHERS
- 4 (3) Fogai nagyok (1. ábra b). Ormánya majdnem egyenes, fekete. Pajzscskája mögött fehér szőrfolt látható. Nagyobb, 2,1–2,4 mm.
difficile HERBST

- 5 (2) Teste oldalt lapított, szárnyfedői párhuzamos szélesek. Szőrsávja rézsútos lefutású. Nagy termetű, 2,5–3 mm.
fuscirostre (FABRICIUS)

- 6 (1) Felületének pikkelyszerű szőrözete ritka, a szárnyfedők fekete alapszíne jól látható. Szőrözete szürkésfehér, a szárnyfedőkön hosszanti csíkokba rendezett. Középső és hátulsó lábainak combja teljesen vagy részben fekete.

- 7 (8) Teste oldalt lapított, szárnyfedői párhuzamos szélesek. Ormánya csúcsa felé keskenyedő, oldalról nézve egyenes. 2,4–3,1 mm.
elongatum DESBROCHERS

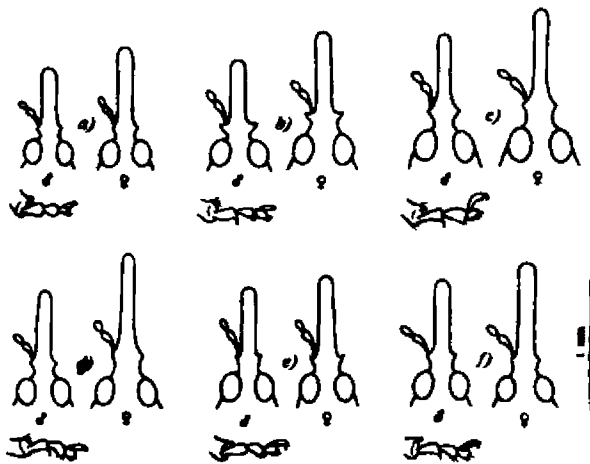
- 8 (7) Testük tojás alakú, oldalt nem lapított. Ormányuk erősen görbülő.

- 9 (10) Első lábfeje vörös. Ormánya erősen lefelé görbülő. Előtora a csúcsa mögött erősen befűzött. A hím első lábain a lábfej meghosszabbodott. 2–2,5 mm.
formaneki WAGNER

- 10 (9) Első lábfeje fekete. Ormánya íveltlen görbülő. Előtora csúcsa mögött gyengén befűzött. A hím első lábain a lábfej szabályos, nem hosszabb. 2–2,5 mm.
corniculatum GERMAR

Apion (Exapion) compactum DESBROCHERS, 1888

Teste kicsi, fekete, felülete fehér és barna pikkelyszerű szőrözettel borított. Szárnyfedőin széles hosszanti fehér szőrökből álló sáv látható. Feje és ormányának töve is szőrös. Szemei nagyok és erősen domborúak. Oldalról nézve szemei pillaszőrösek. Ormánya gyengén hajlott, a csáptőtől a csücsig fényes fekete, de gyakran barna, vagy barnászvörös. A csáptőtől a csücsig párhuzamos szélű, szélesebb, mint amilyen vastag, lapított. Ormánya olyan széles, mint az első lábszára a legszélesebb pontján. Csápja az ormány tövi negyedében ered, ahol az ormány két oldalán háromszög alakú lefelé görbülő lemeze (foga) gyengén kidomborodó (?) vagy hegyesen kicsücsosodó (♂). (1. ábra a). A hím ormánya olyan hosszú, mint az előtor hossza. A nőstény ormánya majdnem olyan hosszú, mint a fej és az előtor együttes hossza. Előtora szélesebb, mint amilyen hosszú, a hátsó harmadában a legszélesebb, csúcsa felé erősebben keskenyedő. Csúcsa mögött gyengén befűzött. Előre irányuló, testhez simuló fehér szőrözettel borított. A szőrözet felül ritkább, oldalt sűrűbb. Rovátkája rövid,

1. ábra: Exapion fajok ormánya és a hímek hátulsó lábfeje: a) *Apion compactum* DESBROCHERS; b) *Apion difficile* HERBST; c) *Apion fuscirostre* (FABRICIUS); d) *Apion elongatum* DESBROCHERS; e) *Apion formaneki* WAGNER; f) *Apion corniculatum* GERMAR. (eredeti)

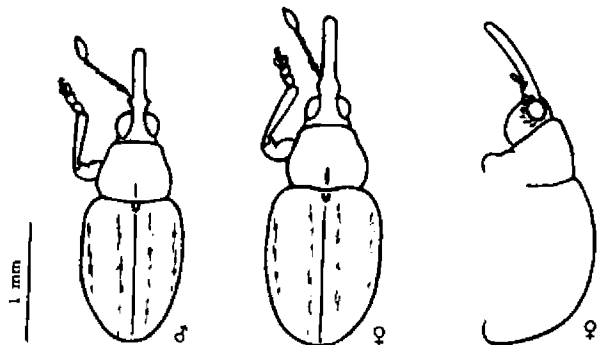
Abb. 1: Der Rüssel der Exapion Arten und die Hintertarsen der Männchen: a) *Apion compactum* DESBROCHERS; b) *Apion difficile* HERBST; c) *Apion fuscirostre* (FABRICIUS); d) *Apion elongatum* DESBROCHERS; e) *Apion formaneki* WAGNER; f) *Apion corniculatum* GERMAR. (Original)

nem túl mély, az előtor hátsó harmadáig nyúlik előre. Pajzsocskája nagyon kicsi. Szárnyfedője rövid, tojás alakú, domború. A 3-4-5. közterecskére kiterjedő fehér szőrsáv és a szárnyfedő fehér szegélye kivételével barnás szőrözettel borított. A szőrözlet testhez simul. Barna szőrözete gyakran fehér-

rel tarkított. Lábai vörösek, tompora, combjainak töve és csúcса, valamint karmai feketék. Lábfejei barnásfeketék. A hím középső és hátsó lábfejének első ízén alul nincs hegyes tüske. A hím és a nőtény lábai és csápjai szabályosak. Csápjai vörösek, túlnyúlnak az ormány csúcsán. – A bogár hossza 1,9–2,2 mm. (2. ábra.)

Biológiája: A bogár oligofág. Tápnövényei a *Genista*- és a *Cytisus*-félék. Magyarországon egyedüli tápnövénye a *Genista pilosa* L. A lárv a természetben fejlődik és bábozódik. A petekelés júniusban kezdődik. A nőtény a petéit a zöld termésbe rakja. Az új generáció augusztusban jelenik meg. A bogár ragaszkodik a tápnövényéhez, annak közelében, a talajban telet át. Lehetséges, hogy a bogarak egy része a maghüvelyben telet át. Tavasszal a bogarak már áprilisban gyűjthetők a *Genista pilosa* L. növényen.

Elterjedése: Közép-, Nyugat- és Dél-Európa, valamint Algéria. Magyarországon az elmúlt 100 évben 9 példányt gyűjtöttek, 7 leióhelye ismert. – A Bakony hegységben nagyon ritka.

2. ábra: *Apion compactum* DESBROCHERS hímje és nőténye (eredeti)

Abb. 2: Männchen und Weibchen von *Apion compactum* DESBROCHERS (Original)

2. táblázat:

Az *Apion compactum* DESBROCHERS gyűjtési adatai a Bakony hegységből:

Lelőhely	Gyűjtési időpont	Növény, amelyen gyűjtöttem	Gyűjtő neve	A gyűjtött bogarak megtalálhatók
Pörkölt hegyek	1977. VIII.		Orosz A.	magángyűjtemény*
Bakonyszentkirály	1979. V.		Podlussány A.	B.T.M., Zirc**

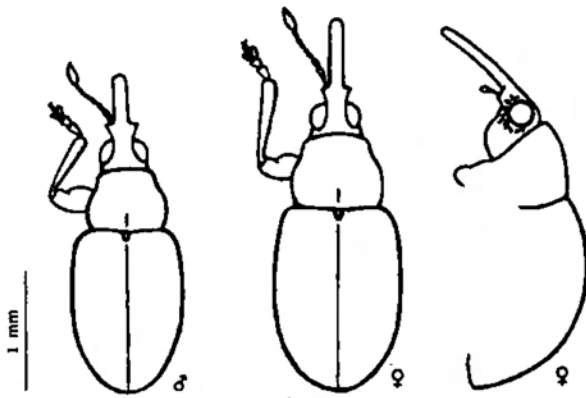
* Podlussány Attila magángyűjteménye

** Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc

Apion (Exapion) difficile HERBST, 1797

Teste fekete színű, de ez csak kopott példányokon látszik, mivel alul fehér, felül barnás pikkelyszerű szőrözettel borított. Szőrözete sűrű és testhez simuló. Szárnyfedőin hosszanti lefutású fehér szőrsáv látható. Feje és ormányának töve is szőrös. Szemei nagyok, erősen domborúak, oldalról nézve jól láthatóan pillaszőrök. Ormánya gyengén hajlott (♂) vagy majdnem egyenes (♀), a csáptól a csúcsig párhuzamos szélű, fényes fekete. Ormánya olyan széles, mint a lábára a legszélesebb pontján. Csápjai az ormány tövi negyedében ered, ahol az ormány két oldalán háromszög alakú, lefelé görbülő lemeze nagy és hegyes (felülről nézve) 1. ábra b). Oldalról nézve ez a lemez legömbölyített. A hím ormánya olyan hosszú, mint az előtor hossza. A nőtény ormánya majdnem olyan hosszú, mint a fej és az előtor együttes hossza. Előtora széle-

sebb, mint amilyen hosszú, tövi harmadában a legszélesebb, csúcса felé erősebben keskenyedő, csúcса mögött gyengén befűzött. Felületének előre dőlő szőrzete felül barnásszürke, oldalt fehér színű. Rovátkája vékony, rövid, nem túl mély. Pajzsocskája nagyon kicsi. Szárnyfedői tojás alakúak, oldalai csak gyengén domborúak. Friss példányokon a szőrözlet sárgásbarna, a 3-4-5. közterecskére kiterjedő sárgásfehér hosszanti lefutású sávval. Sűrűbben szőrözött sárgásfehér folt látható a pajzsocска mögött és oldalt a két legszélső közterecсke teljes hosszában. Lábai sárgák, tompora, combjainak töve és csúcsán egy kis folt, valamint a lábfejei feketék. A hím középső és hátsó lábainak lábfején az első ízén alul lefelé irányuló hegyes tüskét visel. A nőtény lábfejei egyszerűek. Csápjai vörös, bunkója és az előtte levő 1-2. íze barnásvörös színű. Csápjai szabályos. – A bogár hossza 2,1–2,4 mm. (3. ábra.)

3. ábra: *Apion difficile* HERBST hímje és nőténye (eredeti)
Abb. 3: Männchen und Weibchen von *Apion difficile* HERBST
(Original)

Biológiája: A bogár oligofág. Tápnövényei: *Genista tinctoria* L., *Genista germanica* L., *Genista pilosa* L. – A peterakás júliusban kezdődik. A lárvák a maghüvelyben fejlődnek. Egy maghüvelyben 1–3 lárvát fejlődik. A kifejlesztett bogarak nem tudják kirágni magukat a maghüvelyből, mivel annak fala az éréskor megkeményedik. Ezért arra várnak, hogy a maghüvely felrepedjen, s így a fiatal bogarak a szabadba kerülnek. Ha az időjárás nem kedvez a maghüvelyek felrepedésének, a bogarak a maghüvelyben telelnek át. A bogarak áprilistól októberig gyűjthetők a tápnövényeiken.

Elterjedése: Európa. – A Bakony hegységben nem gyakori.

3. táblázat:

Az *Apion difficile* HERBST gyűjtési adatai a Bakony hegységből:

Lelőhely	Gyűjtési időpont	Növény, amelyen gyűjtöttem	Gyűjtő neve	A gyűjtött bogarak megtalálhatók
Gyenesdiás	1916. VIII.		Győrffy J.	T.M.Á., Budapest*
Tihany	1939. VI.		Biczók F.	T.M.Á., Budapest*
Isztimér	1979. VI., VIII.	<i>Genista tinctoria</i> L.	Podlussány A.	B.T.M., Zirc**
Súr	1979. VI., VIII.	<i>Genista tinctoria</i> L.	Podlussány A.	magángyűjtemény***
Hárskút	1979. IX.	<i>Genista tinctoria</i> L.	Podlussány A.	magángyűjtemény***

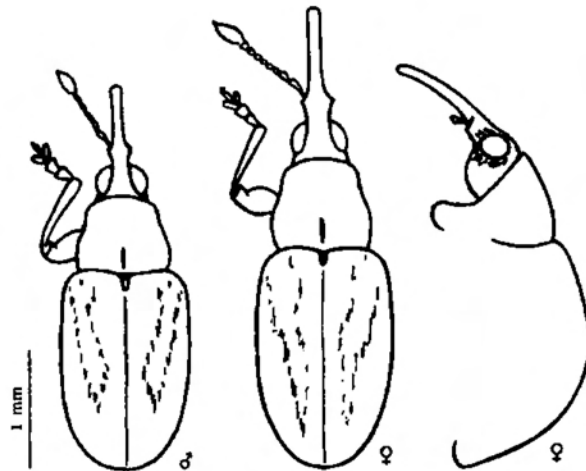
* Természettudományi Múzeum Állattára, Budapest

** Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc

*** Podlussány Attila magángyűjteménye

Apion (Exapion) fuscirostre (FABRICIUS, 1775)

Teste karcosú, oldalai összenyomottak, laposak, szárnyfedői párhuzamos szélűek. Színe fekete, barna pikkelyszerű szőrözettel fedett. Sárgásfehéren szőrözött a testének és előtorának oldala és a szárnyfedőkön egy-egy hosszú folt. Feje és ormányának töve is szőrös. Szemei nagyok, domborúak, oldalról nézve jól láthatóan pillaszőrök. Ormánya gyengén hajlott, tövi negyedében kétoldalt háromszög alakúan kiszéle-

4. ábra: *Apion fuscirostre* (FABRICIUS) hímje és nőténye (eredeti)
Abb. 4: Männchen und Weibchen von *Apion fuscirostre* (FABRICIUS) (Original)

sedett, enyhén lefelé görbülő lemezzel (foggal) *l. ábra c*), melyek alól a csápok erednek. Ormánya tövi negyed előtt erősen fényes, fekete, keskenyebb, mint az első lábszára. A hím ormánya olyan hosszú, mint az előtor hossza. A nőtény ormánya olyan hosszú, mint a fej és az előtor együttes hossza. Előtora olyan hosszú, mint amilyen széles, hátsó harmadában a legszélesebb, csúcsa felé erősebben keskenyedő, csúcsa mögött gyengén befűzött. Rovátkája az előtor tövi egyharmadán mélyen bevágott. Az előtor szőrözete felül barna, kétoldalt sárgásfehér színű, testhez simulva előre dől. Pajzscsókája kicsi. Szárnyfedőinek szőrözete hátrafelé dől, sárgásfehér hosszanti foltja rézsútos lefutású. Szárnyfedője másfélszer olyan hosszú, mint amilyen széles, domború. Lábai hosszúak, vörösek, csak tompora, combjainak töve és csúcsa, lábszárának csúcsa és lábfejei feketék. A hím középső és hátsó lábain a lábfej első ízén, alul, lefelé irányuló hegyes tuskét visel. A nőtény lábfejei egyszerűek. Csápjának töve kétszer olyan hosszú, mint az első íz, a harmadik íze hosszabb, mint amilyen széles, a 4–6. ízek olyan szélesek, amilyen hosszúak, a 7. íz szélesebb, mint amilyen hosszú. Csápbunkója szabályos. Csápja vörös színű. – A bogár hossza 2,5–3 mm. (4. ábra.)

Biológiája: A bogár monofág. Tápnövénye a *Sarothamnus scoparius* (L.) WIMM. – A peterakás májusban kezdődik. A nőtény a zöld maghüvelybe rakja petéit. A lárvák kifejlesztéséhez 1 mag elegendő. A bogár a teljesen kirágott maghéjmaradványban bábozódik és alakul át imágóvá. A bogár a felpatlanó maghüvely segítségével jut ki a szabadba. A talajban, esetleg a maghüvelyben telel át. Zárt maghüvelyekben élő példányokat talált és gyűjtött apám PODLUSSÁNY LAJOS (Zirc, 1979. XI. 26.). A bogarakat áprilistól októberig lehet gyűjteni a tápnövényén.

Elterjedése: Európa és Észak-Afrika. – A Keszthelyi-hegységben gyakori.

4. táblázat:

Az *Apion fuscirostre* (FABRICIUS) gyűjtési adatai a Bakony hegységből:

Lelőhely	Gyűjtési időpont	Növény, amelyen gyűjtöttem	Gyűjtő neve	A gyűjtött bogarak megtalálhatók
Agártető	1954. V.		Lenci R.	T.M.Á., Budapest*
Sümeg	1978. V.	Sarothamnus scoparius (L.) WIMM.	Podlussány A.	magánygyűjtemény***
Vállus	1978. V.	Sarothamnus scoparius (L.) WIMM.	Podlussány A.	magánygyűjtemény***
Pörkölt hegyek	1978. V.	Sarothamnus scoparius (L.) WIMM.	Podlussány A.	magánygyűjtemény***
Várvölgy	1978. VIII. 1979. V.	ex larva Sarothamnus scoparius (L.) WIMM.	Podlussány A.	B.T.M., Zirc**
Rezi	1978. X.	Sarothamnus scoparius (L.) WIMM.	Podlussány A. Podlussány A. & Rozner I.	B.T.M., Zirc** B.T.M., Zirc**
Zirc	1979. XI.	Sarothamnus scoparius (L.) WIMM.	Podlussány L.	B.T.M., Zirc**

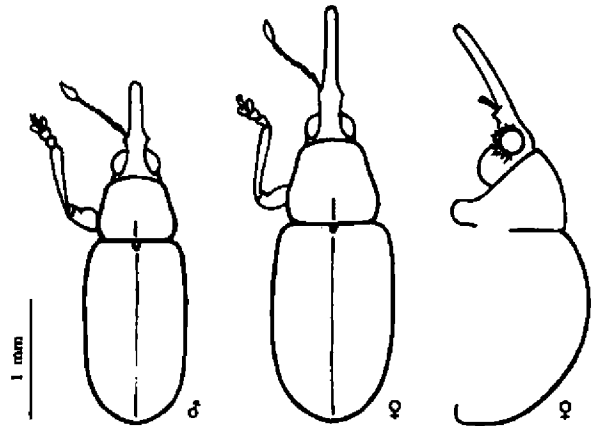
* Természettudományi Múzeum Állattára, Budapest

** Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc

*** Podlussány Attila magánygyűjteménye

Apion (Exapion) elongatum DESBROCHERS, 1891

Teste karcsú, fekete színű. Fehér szőrözete alul sűrűn testhez simuló, felül ritkább, szárnyfedőin hosszanti csíkokba rendezett. Feje és ormányának töve is szőrözött. Szemei domborúak, oldalról nézve jól láthatóan pillaszőrök. Ormánya gyengén hajlott (♂) vagy majdnem egyenes (♀), a csáptótól a csúcsig enyhén elkeskenyedő, fényes fekete. Csápa az ormány tövi negyedénél ered, ahol az ormány háromszög alakú, lefelé görbülő fogszerű lemeze felülről nézve kicsi, hegyes (♀) vagy valamivel nagyobb (♂) *I. ábra d*), oldalról nézve fogszerűen kicsúcsosodik az ormány alsó vonalából. Előtora szélesebb, mint amilyen hosszú, hátsó negyedében a legszélesebb, csúcsa felé kúposan elkeskenyedő. Előtórának felülete erősen, sűrűn pontozott, ritka szőrözete testhez simul, előre dől. Rovátkája keskeny, mély, nem haladja meg az előtör tövi harmadának hosszát. Pajzscskája kicsi. Szárnyfedője hosszú, ovális alkú, oldalai gyengén domborodóak (♀) vagy párhuzamos szélűek (♂). Felülete erősen domború. Közterecskéi kétszer olyan szélesek, mint a barázdák, 2–3 sorosan fehér pikelyszerű szőrözettel fedettek. A 3. és az 5. közterecskén sűrűbben szőrözött, ezért fehérebb csíknak látszik. A baráz-

5. ábra: *Apion elongatum* DESBROCHERS hímje és nőténye (eredeti)Abb. 5: Männchen und Weibchen von *Apion elongatum* DESBROCHERS (Original)

5. táblázat:

Az *Apion elongatum* DESBROCHERS gyűjtési adatai a Bakony hegységből:

Lelőhely	Gyűjtési időpont	Növény, amelyen gyűjtöttem	Gyűjtő neve	A gyűjtött bogarak megtalálhatók
Tihany	1939. VI.		Biczók F.	T.M.Á., Budapest*
Vászoly	1978. VII., VIII. 1979. IX.	Cytisus supinus L. Cytisus supinus L.	Podlussány A. Podlussány A.	magánygyűjtemény*** magánygyűjtemény***
Fenyőfő	1978. VII. 1979. V.	Cytisus supinus L. Cytisus supinus L.	Podlussány A. Podlussány A.	magánygyűjtemény*** B.T.M., Zirc**
Padragkút	1978. VIII.		Podlussány A.	magánygyűjtemény***
Súr	1979. VI., VIII.	Cytisus supinus L.	Podlussány A.	B.T.M., Zirc**
Gyulafirátót	1979. IX.	Cytisus supinus L.	Podlussány A.	B.T.M., Zirc**
Hárskút	1979. IX.	Cytisus supinus L.	Podlussány A.	B.T.M., Zirc**

* Természettudományi Múzeum Állattára, Budapest

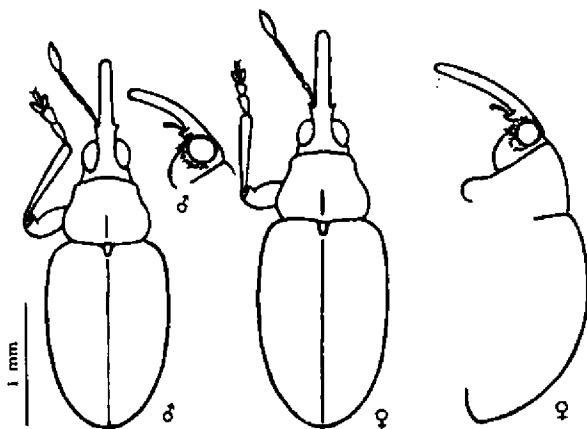
** Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc

*** Podlussány Attila magánygyűjteménye

dákban szaggatottvonal-szerűen elfekvő fehér serteszőrök láthatók. Lábai vörösek, tompora, középső és hátsó lábain a comb töve és csúcsa, valamint lábfejei feketék. A hím középső és hátsó lábain a lábfej első ízén ahul, lefelé irányuló hegyes tüske látható. A nőstény lábfejei egyszerűek. Csápjai vörösek. A bogár hossza 2,4–3,1 mm. (5. ábra)

Biológiája: A bogár oligofág. Tápnövényei: *Cytisus nigricans* L., *Cytisus supinus* L., *Cytisus ratisbonensis* SCHAEFFER, *Cytisus albus* HACQUET. *Genista pilosa* L., *Genista sagittalis* L. Életmódjáról csak azt tudjuk, hogy a maghüvelyen fejlődik. A bogár májustól szeptemberig gyűjthető a tápnövényein.

Elterjedése: Közép-, Dél- és Nyugat-Európa. ♀ A Bakony hegységben gyakori.

6. ábra: *Apion formaneki* WAGNER hímje és nősténye (eredeti)
Abb. 6: Männchen und Weibchen von *Apion formaneki* WAGNER (Original)

6. táblázat:

Az *Apion formaneki* WAGNER gyűjtési adatai a Bakony hegységből:

Lelőhely	Gyűjtési időpont	Növény, amelyen gyűjtöttem	Gyűjtő neve	A gyűjtött bogarak megtalálhatók
Badacsony	1909		Horváth G.	T.M.Á., Budapest*
Fenyőfő	?		Wachsmann F.	T.M.Á., Budapest*
Tihany	1939. VI.		Biczók F.	T.M.Á., Budapest*
Kovácsi h.	1961. VI.		Kaszab Z.	T.M.Á., Budapest*
Balatonszepczd	1976. V.		Podlussány A.	magángyűjtemény***
Tátika	1978. V.		Orosz A.	magángyűjtemény***
Súr	1979. VI., VIII.	<i>Genista tinctoria</i> L.	Podlussány A.	B.T.M., Zirc**
Hárskút	1979. IX.	<i>Cytisus supinus</i> L.	Podlussány A.	B.T.M., Zirc**
	1979. X.	<i>Genista tinctoria</i> L.	Podlussány A.	B.T.M., Zirc**

* Természettudományi Múzeum Állattára, Budapest

** Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc

*** Podlussány Attila magángyűjteménye

Apion (Exapion) corniculatum GERMAR, 1817

Teste fekete, szürkésfehér szőrözettel borított, mely a szárnyfedőkön hosszanti csikokba rendezett. Pikkelyszerű szőrözete ritka, a szárnyfedők fekete alapszíne jól látható. Feje és ormányának töve is szőrös. Szemei nagyok, gömbszerűek. Ormánya ívesen hajlott, a csáptótól a csúcsáig párhuzamos szélű, fényes, fekete. Ormánya vastagabb, mint az első lábszára. Csápjai az ormány tövi ötödénél ered. A csáptó fölött az ormány gyengén kiszélesedő, erősen lefelé irányuló

Apion (Exapion) formaneki WAGNER, 1929

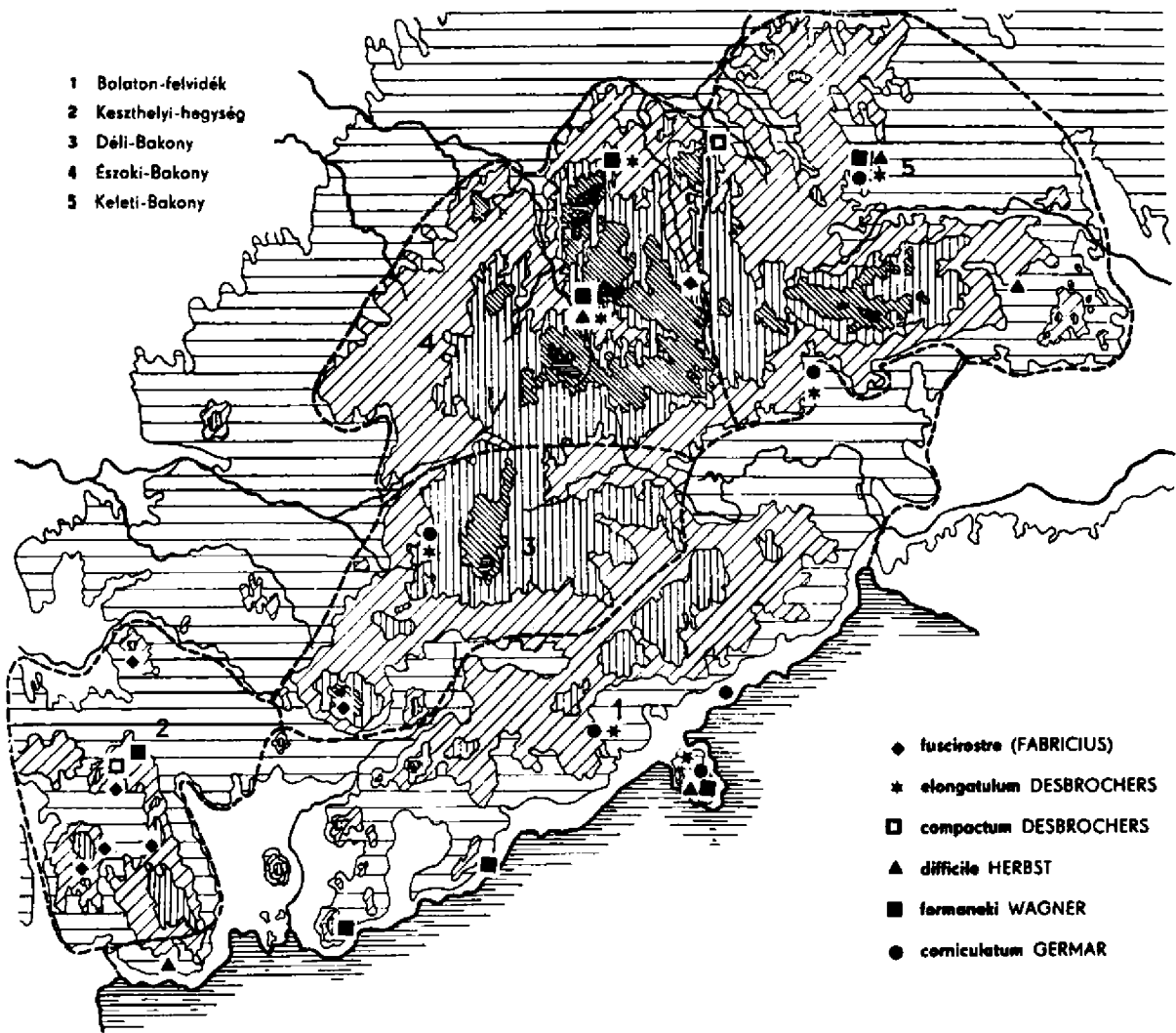
Teste fekete, alul szürkésfehér pikkelyszerű szőrözettel sűrűn borított. Felül a szőrözet szürke és ritkább, szárnyfedőin sorokba rendezett. A szárnyfedők fekete alapszíne jól látható. Feje és ormányának töve is szőrös. Szemei nagyok, domborúak, oldalról nézve jól láthatóan pillaszőrösök. Ormánya a csáptó előtt erősen lefelé görbül, párhuzamos szélű, fényes fekete. Csápjai az ormány tövi ötödénél ered. A csáptónál kétoldalt az ormányon, lefelé irányuló hegyes fog van (1. ábra e), mely oldalról nézve is jól látható. Előtora szélesebb, mint amilyen hosszú, tövi harmadában a legszélesebb, csúcsa mögött erősen befűzött. Felülete ritkán szőrözött, s így jól láthatóan sűrűn pontozott. Rovátkája mély, majdnem eléri az előtor közepét. Pajzsocskája kicsi, közepén benyomott. Szárnyfedői tojásalakúak, domborúak. Közterei szélesebbek, mint a barázdák, 2–3 sorosan elhelyezkedő pikkelyszőrökkel fedettek. A barázdákban szaggatottvonal-szerűen fekvő pikkelyszőrök vannak. A hím első lábain a lábfej egyszerű. Első lábai vörösek, csak egy-egy kis fekete folt látható a combjának tövén és csúcsán. A középső és hátsó lábain, a combok feketék, gyakran a comb csúcsa előtt vörös folt van, lábszárai vörösek, lábfejei feketék. Csápjai vörösek. – A bogár hossza 2–2,5 mm. (6. ábra)

Biológiája: A bogár oligofág. Tápnövényei: *Genista tinctoria* L., *Genista germanica* L., *Genista sagittalis* L., *Genista pilosa* L., *Cytisus nigricans* L., *Cytisus supinus* L. – A lárvá a természetben fejlődik és bábosodik. A peterakás 3–4 hónapig elhúzódhat, ezért a frissen kelt példányok is különböző hónapokban jelennek meg. Ez a tény megtévesztette a kutatókat (H. WAGNER, GYÖRFFY J.) akik több nemzedékes fajnak tartják. A peterakás elhúzódása miatt még késő ősszel is vannak lárvák és bábok a *Genista* termésében, ezek azonban a fagyok beálltával valószínű, hogy elpusztulnak. A bogarak ragaszkodnak a tápnövényükhöz és annak közelében a talajban telelnek át. A bogár májustól októberig gyűjthető a tápnövényein.

Elterjedése: Európa. – A Bakony hegységben gyakori.

fogat visel (1. ábra f), mely oldalról nézve erősen kicsúcsosodik az ormány alsó vonalából. Előtora szélesebb, mint amilyen hosszú, a közepe mögött a legszélesebb, csúcsán gyengén befűzött, csúcsa felé szinte egyenes vonalban keskenyedő. Felülete erősen pontozott, ritkán szőrözött. Rovátkája rövid és mély. Pajzsocskája kicsi, közepén benyomott, oldalról nézve kissé kidomborodik a szárnyfedők szintje fölé. Szárnyfedője domború, tojás alakú. Közterein a szürkésfehér szőrök 2–3 sorba rendeződnek. Közterei szélesebbek, mint a barázdák, melyekben szaggatottvonal-szerűen fekvő pikkelyszőrök

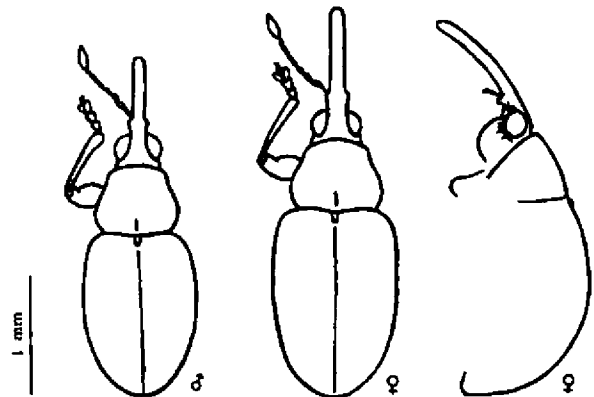
AZ EXAPIONFAJOK GYŰJTÉSI HELYEI A BAKONY HEGYSÉGBEN

vannak. Lábszárai és az első lábán a comb töve vörös. Lábai-
nak többi része fekete. A hím középső és hátsó lábain a lábfej
izén lefelé irányuló hegyes fog van. A nőstény lábfejei egyszé-
rűek, feketék. Csápja vörös. – A bogár hossza 2,0–2,5 mm.
(7. ábra)

Biológiája: A bogár oligofág. Tápnövényei a *Cytisus nigri-*
cans L. és a *Cytisus supinus* L. Életmódjáról irodalmi adat
nincs. Megfigyeléseim alapján a lárva a természetben fejlődik,
ahol a magot teljesen kirágja. Egy bogár kifejlődéséhez egy
mag elegendő. A lárva a kirágott maghéjmaradványban bábo-
zódik, és alakul át imágóvá. Ősszel (Vászoly, 1979. IX.) ami-
kor a *Cytisus nigricans* L. száraz maghüvelyei már felreped-
tek, s szétszórták magjaikat, felfigyeltem arra, hogy egyes
maghüvelyek csak félig repedtek fel. Ezeknek a maghüvelyek-
nek a csúcsi fele felrepedt, felkunkorodott fedeleiből a ma-
gok már kihullottak. Tövi felében, ahol a maghüvely nem
repedt fel, 2–3 *Apion corniculatum* GERMAR példányt ta-
láltam. A kirágott maghéjmaradványban bábokat és teljesen
kifejlődött bogarakat is találtam. – A bogarak áprilistól szeptem-
berig találhatók a tápnövényeiken, és valószínű, hogy a
talajban telelnek át.

Elterjedése: Közép-, Dél- és Nyugat-Európa. – A Bakony
hegységben nem gyakori.

7. ábra: *Apion corniculatum* GERMAR hímje és nősténye (eredeti)
; Abb. 7: Männchen und Weibchen von *Apion corniculatum* GERMAR
(Original)

7. táblázat:

Az *Apion corniculatum* GERMAR gyűjtési adatai a Bakony hegységből:

Lelőhely	Gyűjtési időpont	Növény, amelyen gyűjtöttem	Gyűjtő neve	A gyűjtött bogarak megtalálhatók
Tihany	1939. VI.		Biczók F.	T.M.Á., Budapest*
Balatonfüred	1963. VI.		Papp J.	B.T.M., Zirc**
Vászoly	1978. VII.	<i>Cytisus supinus</i> L.	Podlussány A.	magánygyűjtemény***
	1979. IX.	<i>Cytisus nigricans</i> L.	Podlussány A.	B.T.M., Zirc**
Padragkút	1978. VIII.		Podlussány A.	B.T.M., Zirc**
Gyulafirátót	1979. IX.	<i>Cytisus supinus</i> L.	Podlussány A.	magánygyűjtemény***
Súr	1979. IX.	<i>Cytisus supinus</i> L.	Podlussány A.	magánygyűjtemény***

* Természettudományi Múzeum Állattára, Budapest

** Bakonyi Természettudományi Múzeum, Zirc

*** Podlussány Attila magánygyűjteménye

Lektorálta: DR. KASZAB ZOLTÁN akadémikus
Az ábrákat a szerző rajzolta

IRODALOM – LITERATUR

GYÖRFFY J.: Apionidae – Fauna Hungariae X/3., 10–13. old. Akadémiai Kiadó, Budapest 1956;

ANGELOV, P.: Curculionidae (Apioninae) – Fauna Bulgarica 5/1., 92–98. old. Academia Scientiarum Bulgarica, Sofia 1976;

DIECKMANN, L.: Beiträge zur Insektenfauna der DDR: Curculionidae (Apioninae) – Beiträge zur Entomologie 27/1., 51–58. old. Akademie-Verlag, Berlin 1977.

VORKOMMEN VON EXAPION ARTEN
IM BAKONY GEBIRGE

Im Laufe der Apionidae Fauna Forschung im Bakony Gebirge beschreibe ich hiermit 6 Arten der Exapion BEDEL Untergattung. In den vergangenen vier Jahren habe ich den Lebensort dieser Arten gefunden, dort die Arten beobachtet und gesammelt. Aus den reifen Früchten der Wirkpflanzen habe ich diese Arten gezüchtet. Es ist eine Tabelle mit den Angaben von seit 100 Jahren gesammelten Exemplaren bei-

gelegt. Sie finden ferner über diese Arten eine ausführliche Beschreibung sowie eine Abbildung.

A szerző címe (Anschritt des Verfassers):
PODLUSSÁNY Attila
Budapest, Bercsényi u. 10.
H-1111